

Selda TAŞYÜREK KÖKSAL

**FIDIC SÖZLEŞMELERİ ÇERÇEVESİNDE
KADEMELİ TAHKİM ANLAŞMALARI
VE
VERİLEN HAKEM KARARLARININ
İCRA EDİLEBİLİRLİĞİ**

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2025**

Temmuz 2025

ISBN: 978-625-5957-84-9

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Oğlum Özgür'e...

TEŞEKKÜR

Mezuniyetimden beri çalışmış olduğum inşaat ve tahkim alanlarında usuli olarak en çok karşılaştığımız sorunlardan biri her zaman tarafların talep prosedürünü ve uyuşmazlık çözüm süreçlerini takip etmeksizin tahkim yargılamasına başvurması nedeniyle ortaya çıkan itirazlardı. Bu kapsamda tez çalışmamda uygulamada sıklıkla karşılaşılan uluslararası inşaat sözleşmelerinde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde kademeli tahkim süreçlerinin önemini ve uygulanabilirliğini ele almak niyetiyle yola çıktım.

Uluslararası inşaat projelerinin artışıyla birlikte, bu projelerdeki uyuşmazlıkların hızlı ve etkin şekilde çözülmesi, taraflar ve sektör açısından kritik bir hale gelmiştir. Özellikle, FIDIC'in standart inşaat sözleşmelerinde öngördüğü kademeli uyuşmazlık çözüm mekanizmalarının uygulanabilirliği ve bu süreçlere uyulmamasının hukuki sonuçları bu açıdan büyük önem kazanmaktadır.

Bu nedenle bu çalışmada, temel olarak FIDIC sözleşmelerinin yer alan kademeli tahkim süreci incelenmiş, tarafların bu süreçleri takip etmeksizin tahkime başvurmalarının etkileri öğreti ve emsal kararlar ile uygulamada karşılaşılan sorunlar çerçevesinde analiz edilerek, ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın hayata geçmesinde en önemli ve en büyük teşekkür tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Ekin Ömeroğlu'na aittir. Kendisinin yaklaşımı, desteği ve akademik yönlendirmesi olmaksızın bu çalışmanın ortaya çıkması hatta başlaması dahi mümkün olmazdı. Kendisine uzun yıllardır tamamlayamadığım bu tez sürecini tamamlamamda ve kitabı yayına hazırlamamda sağladığı destek için yürekten teşekkür ederim. Tez jürimde olmayı kabul eden Sn. Prof. Dr. Bahar Ceyda Süral Efeçinar ve Sn. Doç. Dr. Mehmet Ertan Yardım hocalarıma da destekleri ve zaman ayırdıkları için teşekkür ederim. Kendilerinin tez jüri-sindeki yorumları ve soruları çerçevesinde, birçok yerde hiç fark etmediğim bir bakış açısı ile çalışmaya yeniden bakma ve geliştirme imkanı buldum.

Ayrıca hayatımın her alanında olduğu gibi bu tezin ortaya çıkış aşamasında bana her zaman ve her konuda destek olan eşim Onur Görkem Köksal'a ve annem Hülya Demir'e teşekkür ederim. Üzerimde büyük emeği olan annean-

nem Medine Demir’e de ayrıca teşekkür ederim. En önemlisi kendisinden çaldığım tüm zamana rağmen beni her gün kapıda gülümseyerek karşılayan oğlum Özgür’e teşekkür ederim. Kendisi olmasaydı tez çalışmalarına tekrar başlayacak gücü ve isteği bulamazdım.

Son olarak tezin yayına hazırlanmasında destek olan Filiz Kitabevine çok teşekkür ederim. Filiz Kitapevi, benim Vefa Lisesinde okurken ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okuma hayali ile sık sık önünden geçtiğim ve oradan kitap alma hayali kurduğum bir kitapeviydi. Hukuk alanında Türkiye’nin en önde ve en köklü yayınevlerinden biri olduğu ve gıpta ile baktığımız hocaların hocalarının kitaplarını bizlere ulaştırdığı için her zaman bende yeri çok farklı idi. Kendi yayınımlı da Filiz Kitapevinden çıkarma imkânı bulmanın yeri benim için çok farklı. Bu nedenle bu süreçteki destekleri için kendilerine ayrıca çok teşekkür ederim.

Çalışmanın uygulamacılar ve bu alanda çalışan akademisyenler açısından faydalı olmasını temenni ederim.

Selda Taşyürek Köksal

İstanbul

Mayıs 2025

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	V
İÇİNDEKİLER	VII

1. GİRİŞ	1
2. FIDIC SÖZLEŞMELERİ ÇERÇEVESİNDE KADEMELİ TAHKİM ANLAŞMALARI.....	5
2.1 FIDIC Sözleşmelerine İlişkin Genel Bilgiler.....	5
2.2 Tahkim Anlaşmasının Özellikleri ve Geçerliliğine İlişkin Temel Hususlar	9
2.2.1 Tahkim yargılamasına ilişkin temel esaslar	9
2.2.2 Tahkimin türleri	12
2.2.3 Tahkim anlaşmasının geçerliliği için aranan şartlar.....	14
2.3 Kademeli Tahkim Anlaşmaları ve Geçerliliği	16
2.3.1 Kademeli (hibrit) tahkim anlaşması nedir?	16
2.3.2 Kademeli tahkim anlaşmalarının geçerliliğini etkileyen hususlar.....	22
2.3.2.1 Tahkim iradesinin açık olması ve kademelerin tahkim anlaşmasının geçerliliğini etkilememesi	22
2.3.2.2 Kademeli tahkim anlaşmasının uygulanacağı uyumsuzluğun tahkime elverişli olması	28
2.3.2.3 Kademeli tahkim anlaşmasının şekli ve dili.....	28
2.3.2.4 Kademeli tahkim anlaşmasının içeriğinin geçerliliğe etkisi.....	32
2.3.2.5 Kademeli tahkim anlaşmasının yetkili kişilerce akdedilmiş olması	35
2.3.2.6 Atıf (incorporation) yolu ile tahkim anlaşması yapılması	38
2.4 FIDIC Sözleşmelerindeki Kademeli Tahkim Anlaşmaları	39
2.4.1 Genel olarak FIDIC sözleşmelerinin kurgu ve tipleri	39
2.4.2 FIDIC sözleşmelerinde uyumsuzluk çözümü	42
2.4.2.1 Taleplerin bildirimi	43
2.4.2.2 Mühendis	50
2.4.2.3 Dispute Adjudication Avoidance Board (Uyumsuzluk Çözüm ve Kaçınma Kurulu).....	51

2.4.2.4 Dostane çözüm görüşmeleri	60
2.4.2.5 Tahkim	61
2.4.2.5.1 FIDIC sözleşmelerindeki tahkim klozu	62
2.4.2.5.2 Tahkim yargılamasında esasa uygulanacak hukuk	63
2.4.2.5.3 Tahkim anlaşmasının usulüne uygulanacak hukuk	67
2.4.2.5.4 Hakem seçimi ve hakemlerin karar usulü	68
2.4.2.5.5 Tahkim yargılamasının başlaması ve tahkim süreci	69
2.5 FIDIC Sözleşmelerinde En Çok Karşılaşılan Sorunlar	70
2.5.1 FIDIC sözleşmesinden kaynaklanan tahkimlerde taraf teşkili	70
2.5.2 FIDIC sözleşmesi tahkim şartının üçüncü kişilere teşmili	75
2.5.3 FIDIC sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz sorunları	78
3. KADEMELİ TAHKİM ANLAŞMALARINA UYULMAMASI VE HAKEM KARARLARININ İCRA EDİLEBİLİRLİKLERİ	83
3.1 Kademeli Tahkim Anlaşmalarında Kademelerin Takip Edilmemesi	84
3.1.1 Tahkim öncesi aşamaların ihtiyari veya zorunlu olmalarına göre ön şart olması	84
3.1.2 Tahkim öncesi aşamaların yerine getirilmemesinin kabul edilebilirlik (admissibility) veya yetkisizlik açısından incelenmesi	86
3.1.3 Kademeli tahkim anlaşmalarında tahkim öncesi aşamaların takip edilmemesinin sonuçları	89
3.2 FIDIC Sözleşmelerinde DAAB Kararlarına Uyulmaması ve Sonuçları	94
3.3 Hakem Kararlarının Bağlayıcılığı ve İcra Edilebilirliği	96
3.3.1 Kademeli tahkim anlaşmaları kapsamında verilen hakem kararlarının tenfizi	97
3.3.2 Kademeli tahkim anlaşmasında kademelerin takip edilmemesinin tenfize etkisi	101
3.3.3 Hakem kararlarının tenfiz usulü, görevli ve yetkili mahkeme ile harçlar hakkında genel bilgiler	105
3.4 Kademeli Tahkim Anlaşmaları Neticesinde Verilen Hakem Kararlarına Karşı Başvurulabilecek Yollar ve Hakem Kararının İptali	107
3.4.1 Kararın düzeltilmesi ve yorumlanması	107
3.4.2 Hakem kararlarının iptali ve kademeli tahkim anlaşmaları kapsamında değerlendirilmesi	108
4. SONUÇ	115
KAYNAKÇA	123